

Caren van Herwaarden • 'leper' • 2015 • litho, oplage 8 • 40 x 50 cm

Blijf!

Een interview met Caren van Herwaarden

door Inge van den Thillart Ze heeft haar sporen wel verdiend. Sinds haar studie aan de AKI in Enschede en Rijksakademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam midden jaren tachtig, is haar werk met regelmaat te zien in gerenommeerde galeries en musea, en aangekocht en ondergebracht in kunstcollecties van musea, bedrijven en ziekenhuizen. In 2011 presenteerde ze haar boek 'Blijf!' in museum De Pont in Tilburg. Een titel die zijn actualiteit nog niet verloren heeft. Zo bleek.

Half oktober nam ik contact op met Caren om een afspraak te maken voor een interview. Ze had zojuist toegezegd, dat zij voor *raam#4* de prent wilde maken. Het interview had wat haast. Het zou nog in oktober plaats moeten vinden, vanwege een maand verblijf in Spanje. Ik zag er wat tegen op, oktober is een drukke tijd en Amsterdam waar Caren haar atelier heeft, is niet naast mijn deur. Maar wat schetst mijn verbazing: zonder dat wij het wisten, bleken we op een steenworp afstand van elkaar te wonen.

Een kleine twee jaar geleden nam Caren met haar gezin intrek in een ruime boerderij op een terp in de uiterwaarden van Heerewaarden. Een tijdelijke oplossing voor een zoektocht naar een huis buiten in Brabant. De boerderij was mij wel bekend vanwege de wandelingen die ik daar regelmatig met mijn hond langs de rivier maak. Ik snapte volkomen waarom zij en haar man voor deze spontane tussenoplossing hadden gekozen. Zonder dat het werk van Caren de rivier of de uiterwaarden als thema heeft, houden ze toch verband met elkaar, hebben ze alles met elkaar te maken.

De bruine donkere tonen van Caren's werk herinneren aan de kleur van zware zompige klei in de winter en het voorjaar, de grijze aan de kleuren in de zomer waar de kikkers overheen springen, kleine krabbetjes zich nestelen, een overdaad aan flora ontkiemt en vogels foereren, totdat de zon de vele tinten grijs verbleekt tot evenzovele schakeringen wit van uitgedroogde klei in de lange nazomers. Een landschap dat zich steeds van een andere kant laat zien, door ons laat ervaren, maar altijd zichzelf blijft.

En zo is het ook met Caren's werk. In haar verbeeldingen van het menselijk lichaam, toont zij ons de vele verschillende uitdrukkingsvormen, op zoek naar de ziel van ons zijn. Het lichaam als drager en uitdrukker van onze emoties, ons wezen. En soms, net als je denkt dat je het ziet, dat je het weet, is het alweer anders. Worden we verblind door het felle licht dat plotseling in onze ogen schijnt, verdwijnt wat we zagen in de schaduwen die door diezelfde zon worden

Grafische werkplaatsen

door Aad Hekker Hoe meet je hoe het is gesteld met de grafische kunst in Nederland? Aan de hand van wat musea tonen aan grafiek? Daar word je niet vrolijk van. Wel zag ik overigens recent in het Noord-Brabants Museum een mooie expositie van Erik Andriessen, waaronder een paar prachtige bladen grafiek. Aan de hand van het Curriculum van het kunstonderwijs? Zelfs de Willem de Kooning Academie waar grafiek een paar jaar terug nog serieus werd genomen, staat op het punt zijn laatste lithopers de deur uit te doen. Aan de hand van verdwenen grafische werkplaatsen: Enschede, Nijmegen, Haarlem? Is er wat positiefs te melden? Zijn er lichtpuntjes? Staat er wat boven de streep? Ja!

Het aantal lezers en abonnees van dit magazine bijvoorbeeld, groeit. Zonder enige marketing! En voor alle werkplaatsen die zich na verhuizing vernieuwden, geldt dat het eigenlijk de bedoeling was dat ze zouden verdwijnen. Wankelmoedigheid van de lokale politiek veranderde door hen die niet opgaven en de 'support' die ze daardoor terugwonen.

Mooi voorbeeld is het aanvankelijk ten dode opgeschreven Grafisch Atelier 't Gooi. Rutger Paets, een van enthousiaste dragers van de grafische werkplaats die inmiddels Grafisch Atelier Hilversum heet, vertelde: 'toen Pieter Broertjes (sinds 1 juli 2011 Burgemeester van Hilversum en oud hoofdredacteur van de Volkskrant, red.) de bok met loden letters zag, was hij om'. Maar Rutger Paets verbetert zichzelf: 'De werkelijke redster is een ambtenaar bij wie wij deden wat wij altijd doen: voorlichten. Door het contact met haar ontstond er samenwerking en met haar groeiende liefde voor het Grafisch Atelier zij heeft gevochten als een leeuw voor ons. Ik wens iedere gemeente met een grafisch atelier een medewerker als deze.'

Ook het Grafisch Atelier Alkmaar, dat deze zomer groots zijn veertigjarige bestaan vierde in de Grote Kerk aldaar, weet zich al lang en krachtig gesteund door de lokale politiek. Zo gaat het niet altijd. Het Grafisch Atelier Amsterdam moet door middel van onleesbare beleidsstukken voor elke termijn zijn bestaansrecht opnieuw aantonen. Bovendien is de hele constellatie rond grafische werkplaatsen veranderd. Waren het eerst ateliers waar de kunstenaars vooral niet gestoord mochten worden, nu worden die werkplaatsen alleen nog politiek gesteund als zij geworteld zijn in hun buurt. Draagvlak! Gevolg is dat er haast geen grafische werkplaatsen meer zijn waar niet om de haverklap klassen schoolkinderen voor het eerst met grafiek in aanraking komen. Een ontwikkeling trouwens die noodzakelijk is voor de toekomst van de grafische kunst.

Afbeeldingen: Caren van Herwaarden

↑↑ 'Stay II' • 2014 • collage met touw, dweil en hout • 55 x 45 cm • privécollectie Amstelveen

↑ 'De Kamer' • 2015 • dweil, karton, papier, gouache, conté • 36 x 70 cm

↗↗ 'Down to Rest' • 2015 • oude lakens, stijfjel, papier, aquarel • 50 x 65 cm

↗ 'Light Weight' • 2015 • collage met conté, aquarel, acryl, oude lakens en stijfjel • 32 x 42 cm

getekend. Of juist, andersom, net als je denkt dat je het nooit zult begrijpen, en je je eenzaam voelt door het gebrek aan connectie met de ander, met je omgeving, is het diezelfde zon die plotseling doorbreekt en je de ogen opent en je hart verwarmt. Genoeg om weer te geloven in de mogelijkheid van nabijheid. Precies genoeg om weer verder te kunnen.

Verder kunnen. Lichtvoetig. Zonder al te zware lasten. Of belastende gedachten. Het materiaal dat Caren gebruikt voor haar werken zijn licht, eenvoudig, kwetsbaar. Papier, karton, touw. Maar sterker dan je denkt. Dat is nodig. Want, zoals Kundera ons al leerde, het leven van een mens is ondraaglijk licht. En de mens zelf zo kwetsbaar. En dat is blijvend!